

Filemon i Baucis

*Vosaltres ja sabeu que en els temps antics
només hi havia un poble que conegués el veritable Déu.
Els altres pobles, com que se n'havien gairebé oblidat,
se l'havien d'imaginar com podien,
i, posats a fer, no n'imaginaven mai un de sol, de déu, sinó molts:
homes, dones, bèsties, el Sol, la Lluna, muntanyes, rius, llamps.*

*Hi havia un poble, els grecs, que,
en això d'imaginar, s'enduia la palma.
Qualsevol cosa que els cridés l'atenció,
de seguida els feia pensar com l'havien feta els déus.
Després s'ho anaven contant de pares a fills.
Ara jo us explicaré una d'aquestes contalles.*

(Introducció de l'autora)

VOCABULARI

Contrada. Regió, indret.

Tell. Til·ler, l'arbre que produeix la til·la.

Hospitalitat. Acolliment de forasters a casa o al país.

Reganys. Paraules de rebuig, retrets, insults.

- En una contrada* anomenada Frígia
hi havia un llac d'aigües claríssimes,
prop del qual es podien veure dos arbres:
un roure i un tell,* tan acostats l'un de l'altre
5 que les branques es barrejaven com si s'abracessin.
Diuen que molt, molt de temps enrere,
a l'indret on ara es veia el llac,
s'aixecava una ciutat magnífica,
amb cases de marbre, que és la pedra del país.
- 10 Un dia, el més important de tots els déus, que es deia Zeus,
va voler visitar la ciutat per veure si els habitants
eren bons i compassius amb els forasters.
Zeus va cridar un dels seus fills, que es deia Hermes,
i tots dos, vestits com si fossin homes com els altres,
15 van deixar l'Olimp, que era la muntanya on els déus vivien,
i se'n van anar a la ciutat que ja us he dit.
Quan hi arribaren, van començar a trucar de casa en casa
demanant hospitalitat,* com si fossin uns pobres viatgers cansats.
Però ningú no els va voler rebre;
20 uns amb excuses més o menys polides, altres amb reganys,*
tothom se'ls va treure del davant.

Zeus i Hermes ja se n'anaven quan,
a la sortida del poble, van veure una pobra cabana
feta de fang, troncs i branques.

25 A la porta, dos vellets asseguts, home i dona,
reposaven tot prenent la fresca.

Els dos déus disfressats s'hi van acostar:

–Dispenseu,* bona gent; hem fet un llarg camí i estem cansats
Podríeu donar-nos acolliment per una nit?

30 –Entreu, senyors, entreu –va dir el vell–.

Jo sóc Filemon i aquesta és Baucis, la meva muller.

La nostra cabana és pobra i petita,

però tot el que som i el que tenim preneu-ho com si fos vostre.

Baucis va bufar les cendres de la llar,

35 on encara hi havia una mica de caliu*,

i tirant-hi una braçada de llenya va revifar el foc.

Va posar-hi un perol* per coure-hi alguns llegums de l'hortet

i Filemon va encetar una penca de cansalada* que penjava del sostre,

en va tallar un tros i el va afegir als llegums per donar-los més substància.

40 Mentre l'olla bullia, Filemon va portar una bujola* de fusta amb aigua clara
i va rentar els peus cansats dels seus hostes;

Baucis anava parant taula amb unes tovalles velletes, però polides,

i damunt hi posava plats de terrissa vermella amb dibuixos blancs,

plens d'olives, raves, formatges, nous

45 i fins una platereta de mel rossa treta del rusc* d'unes abelles
que tenien a la soca d'un arbre.

Mentre Zeus i Hermes començaven a menjar tots aquests requisits*,

Filemon i Baucis encara van voler agafar l'únic ànec que criaven,

per matar-lo i rostir-lo en honor dels hostes.

50 Però l'ànec se'ls va escapar d'entre les mans

i va córrer a refugiar-se prop de les cames de Zeus.

Aleshores el déu, aixecant-se tot dret, va dir:

–No cal que feu res més, bona gent.

He vist prou bé la vostra pietat* pels forasters.

55 Jo sóc Zeus i aquest és el meu fill Hermes.

La ciutat veïna no ens ha volgut acollir,

però ja ha rebut el seu càstig: mireu.

Els dos vellets van sortir a la porta

i van mirar cap a la ciutat; havia desaparegut i en el seu lloc

60 s'estenia un gran llac d'aigües brillants a la llum de la lluna.

VOCABULARI

Dispenseu. Perdoneu, disculpeu.

Caliu. Barreja de brases enceses i cendra d'un foc quan s'han apagat les flames.

Perol. Olla de metall que serveix per cuinar.

Penca de cansalada. Tira ampla i gruixuda del gras del porc.

Bujola. Galleda baixa i ampla.

Rusc. Habitable on viu un eixam d'abelles.

Requisits. Menjars exquisits, delicats, que es preparen per a un convidat especial.

Pietat. Compassió, consideració.

Zeus va continuar:

–En canvi, aquesta cabana, on tan bon acolliment hem trobat,
des d'ara queda convertida en temple
i vosaltres en sereu els guardians.

⁶⁵ Abans d'acabar de parlar,
ja les parets de fang, troncs i branques
havien adquirit la blancor del marbre
i una colla de columnes la circumdaven.*

I Zeus encara va dir:

⁷⁰ –Ara us toca a vosaltres de demanar una gràcia,
la que més desitgeu, i us serà concedida.
–Jo, senyor –va dir Filemon–, voldria morir quan morís la meua muller.
–I jo –va afegir Baucis– voldria morir quan morís el meu espòs.
–Concedit –va dir Zeus, tot baixant amb Hermes els graons de marbre–.
⁷⁵ Quedeu en pau.

Molts anys van viure encara Filemon i Baucis guardant el temple,
sempre piadosos,* sempre units.

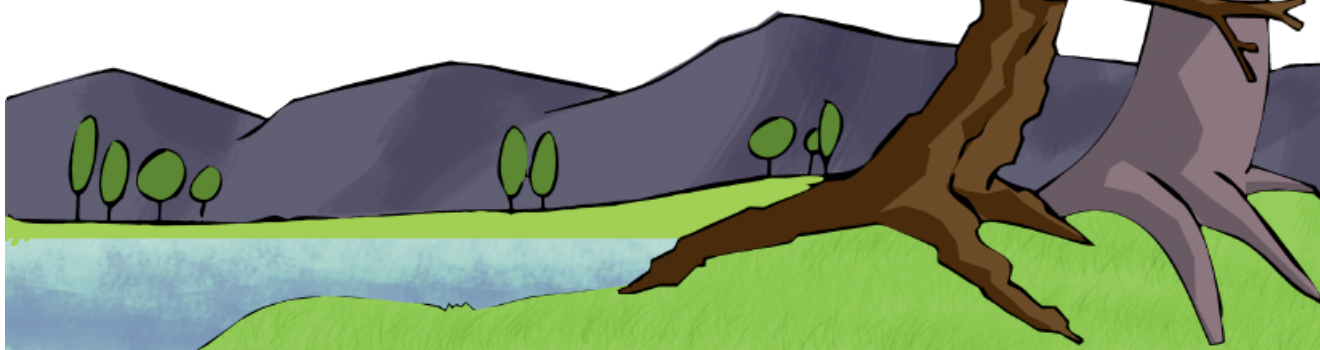
Una vesprada reposaven a la vora del llac
quan va semblar-los que una boirina els voltava.

⁸⁰ Es van aixecar sorpresos i es van mirar.
–Baucis –va dir Filemon–, sembles un tell.
–I tu un roure, Filemon –va contestar Baucis.

Van abraçar-se amb els braços ja convertits en branques,
i així van quedar per sempre.

⁸⁵ Aquesta és la història que els grecs contaven
del roure i el tell units, que s'aixecaven prop d'un llac
en la contrada anomenada Frígia.

ÀNGELS GARRIGA: *12 contalles de l'àvia de Saïfores*. La Galera.

VOCABULARI

Circumdaven. Envoltaven, rodejaven.

Piadosos. Devots, respectuosos envers els déus.